

Grand Prix du Disque 2024

Egy csodálatos ifjú feltűnése az új csodahangszere

2024 júliusában zajlott a Liszt Ferenc Társaság 43. lemeznagydíj versenye (Liszt Ferenc International Grand Prix du Disque), és ezúttal nemcsak az előadók és a hangfelvételek készítői kerültek reflektorfénybe, hanem egy különleges hangszer is feltűnést keltett. A szereplők között sajnos nem volt zenekar, az említett hangszer viszont érdekes lépést jelent azon az úton, amelyen Liszt Ferenc elindult, hogy zongoráján egymaga szólaltassa meg a szimfonikus együttes színeit. A nagydíjas CD-lemez keretei között egy olasz ifjú lépett a mester örökébe, az instrumentum pedig szintén olasz mestermű, amely bár kiváló tulajdonságai ellenére sem helyettesítheti a zenekart, azzal együttműködve mégis új távlatokat nyithat a versenyművek megszólaltatásában.

✍ Gombos László

Lássuk először a pusztá tényeket: a Régi Zeneakadémián összeült zsűri tagjai zongoraművészek: Ács József, Kassai István és Kerek Ferenc voltak, elnöke pedig e sorok írója, Gombos László zenetörténész, a Liszt Társaság budapesti tagozatvezetője. A nagydíjat **Giovanni Bertolazzi** 2022-ben megjelent Liszt-lemeze nyerte el, emellett elismerő oklevelet kapott Báll Dávid *Grosses Konzertsolo* című albuma. A zsűri a díjazottakon kívül további két művésznek fejezte ki gratulációját: Borbély Lászlónak *Major Works by Franz Liszt* című lemezéért és Miriam Gómez-Moránnak az *Années de pèlerinage* teljes felvételéért. Elismerést szerzett a japán Takuya Niinomi „*Schmachtend / A Tribute to Richard Wagner*” és az Auer Trio *Temperament* című kiadványa is. A díjátadóra és a gálakoncertre 2024. október 22-én kedden, Liszt Ferenc születésnapján kerül sor a Régi Zeneakadémián.

A győztes, Giovanni Bertolazzi 1998-ban született Veronában. Velenében és Cataniában szerzett diplomát, és számos versenyen ért el előkelő helyezést. A magyar közönség egy része már ismeri, mivel 2021

szeptemberében második lett Budapesten a nemzetközi Liszt-versenyen, és azóta több alkalommal szerepelt hazánkban. Ott a döntőben és a gálakoncerten Liszt A-dúr zongoraversenyét játszotta a Nemzeti Filharmonikusokkal, Vajda Gergely vezényletével (ezek felvétele még elérhető az interneten), 2022 februárjában szólóestet adott a Régi Zeneakadémián, 2023 nyarán pedig a Somogyi-Tóth Dániel vezette Kodály Filharmonikusokkal lépett fel Debrecenben Csajkovszkij b-moll zongoraversenyének szolistájaként. Jövő januárban a Zeneakadémián Liszt Esz-dúr zongoraversenyét fogja játszani a Szent István Filharmonikusokkal és Ménesi Gergellyel.

a *Haláltánc*, a *Spanyol rapszódia*, a 2. és 12. *magyar rapszódia* mellett számos rövidebb darabot tartalmaz (*12. transzcendens etűd*, *Recueillement*, *3. Paganini-etűd*, *Weinen*, *Klagen*, *Pusztá Wehmut*, *Izolda szerelmi halála* stb.).

hangszere, ráadásul a hangfelvétel minősége is kivételes. A Borgato felhangdús basszusai, amelyek a hallgató egész testét megborzongatják, csak a *Bösendorfer Imperialéval* mérhetők össze. A játékos ráadásul annyi új lehetőséghez jut valamennyi regiszterben, hogy tucatnyi fül sem lenne elegendő a sokrétű hangzás befogadására.

A művész mindkét albumon a különleges, Borgato Grand Prix 333 elnevezésű modellen játszik, és ketten együtt „páratlan” párost alkotnak. A hangszernevében rejlő szám a hossz méretre utal (333 cm!), a világ legnagyobb koncertzongorájában azonban nem a méret a lényeg, hanem a lenyűgözően szép hangzás. Bármelyik darabba hallgatunk bele, már az első pillanatban feltűnik, hogy kivételes játékos játszik kivételes

A zongora alkotója Luigi Borgato, a világ egyik utolsó nagy kézműves mestere, aki feleségével, Paola Bianchival együtt dolgozik Sosanóban, Padova közelében található műhelyében, valamennyi hangszert saját kezűleg készítve. A lemezen szereplő 700 kilogrammos műremek 15 ezer alkatrészből áll, faanyaga Passau erdeiből származik, és húrjai mintegy fél méterrel hosszabbak a megszokottnál. Bemutatójára 2017-ben Padovában került sor Giovanni Bertolazzi közreműködésével.

Az ifjú művész a budapesti versenyen a Steinway-n is kiválóan játszott, a szóban forgó lemezekon azonban a Borgato valósággal szárnyakat adott neki. A *h-moll szonáta* egyes helyein például, ahol gyakran csak erőlködnek az előadók, ezúttal zökkenőmentesen haladt előre a zenei folyamat, néhány szándékosan szétszakított vagy szárazon játszott hely kivételével (a 270. ütemnél például annyira eluralkodtak a *staccatók*, hogy pedál hiányában ugrabugrás lett a *stringendóból*). A *grandioso* téma súlyos akkordjainál a legkevésbé sem volt szükség a hangerő forszírozására, mivel a hangszer már a kar súlyától képes a *fff*-ra, a *cantando espressivo* szakasz pedig szinte a légáramlattól is megszólalt és szín-gazdagon énekelt.

A Borgato–Bertolazzi együttműködés egyik fontos jellemzője, hogy a kiemelt hangerejű szakaszoknál a *fff* eléréséhez elegendő a mélyebb, „sűrűbb” billentés, az átható fizikai tapintásérzet és a megfelelő lelki-szellemi hozzáállás. Sehol sem durva és torz a hang, és még a legintenzívebb helyeken is az az érzésünk, hogy a Borgato ennél is jóval többre képes. Bertolazzi játékában az egész darabban folyamatosan lélegzik a zene, különösen a 2. tétel énekítő pillanataiban, elindulásaiban és megállásaiban. A *fugatónál* (460. ü.) a *staccato* hangok még gyors tempóban is rugalma-

san szólalnak meg, minden hang egyenként dalol és táncol: szinte gumiból vannak, és ördögien pattognak több szólamban úgy, hogy még Mefisztó is beleszédülne. Az ezt követő fokozások kiválóan épülnek fel, örök elégedetlenségként csupán azt jegyzem meg, hogy a csúcspontokon valamivel több tombolást is el tudnék viselni. Érdekes megoldást hoz a főtéma visszatérésének erőteljessé alakított zárata (531–3. ü.), amelyben a művész mintha oktávban kettőzné a basszus hangjait, és az alaphangnem visszatérése úgy szólal meg, hogy a föld is megnyílik alattunk. A mű legvégén hasonlóval találkozunk: az *Allegro moderatónál* (729. ü.) az ördögi téma a mélyben ismét oktávban hallatszik a Borgato csodálatos mély regiszterében, hogy annál fenségesebb lehessen a megváltást hozó, éterien magas akkordok kicsengése.

Luigi Borgato

a hangszer felhangbeli gazdagsága. Az akkordok minden egyes hangja tetten és egyénien szól, a szabadabb ritmikájú szakaszok pedig beszédszerűen muzsikálnak, számos élvonalbeli művészt felülmúlva. Bertolazzi játékának általános jellemzője, hogy kerüli a szélsőségeket: az üres technikai csillogást, az édeskés-szentimentális és a végletekig felfokozott játékot egyaránt. Talán az egyéniségéből fakad, hogy nem akar igazán démoni lenni. Ahogy a *h-moll* és a *Dante-szonátában*, úgy a *Haláltáncban* is megmutatja, milyen a pokol fortyogó tüze, de nem égeti meg magát és a hallgatót, és zongorájának sem kíván fájdalmat okozni (még Izolda szerelmi örületének utolsó, *fff* pillanataiban sem, pedig – amint utaltunk rá – a Borgato más hangszerhez képest jóval több dinamikai lehetőséget kínál). Szíve joga, hogy eldöntse, mely határokhoz kerül közel, és melyeket lép át a hatás érdekében.

Úgy véljük, hogy a *Borgato Grand-Prix 333* különleges képességeit a zongora-zenekari művekben még inkább kamatoztatni tudná, mivel akármilyen zseniális egy mű hangszerelése, óhatatlanul előfordulnak olyan helyek, ahol az együttes némiképp elfedi a zongora szólamát, illetve aránytalanság keletkezik ott, ahol a többszörös fafúvósokkal és rezekkel megtámogatott tuttik sűrűn (akár néhány ütemenként, Bartók első zongoraversenyében olykor nyolcadonként) váltakoznak a szólistával. A hangfelvételeken a mikrofon és a vágóasztal szinte bármit megold, élő előadás esetén azonban olykor annyi próbára lenne szükség a tökéletes hangzás megteremtéséhez, amennyire talán sosem lehetőségek. A Borgato nem elsősorban hangerőbeli adottságai miatt lehet képes arra, hogy minden pillanatban jól hallható legyen, hanem kivételesen differenciált, felhangdús és intenzív színeinek köszönhetően. Segítségével Brahms, Csajkovszkij, Rahmanyinov, Sosztakovics vagy éppen Bartók versenyműveiben olyan futamok vagy harmóniak válhatnak hallhatóvá vagy kerülhetnek reflektorfénybe, amelyek mindig is ott voltak a kottában, de élő előadásban még nem sokan figyelhettek fel rájuk. ■

MAGYARORSZÁGI HIVATÁSOS SZIMFONIKUS ZENEKAROK

Alba Regia Szimfonikus Zenekar

8000 Székesfehérvár
Szabadságharcos út 59.
+36 30 217-3411
Titkárság telefonszáma: +36 70 522 46 92
Email: ruff.tamas@arso.hu • www.arso.hu

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft.

1225 Budapest, Nagytétényi út 280.
Levélcím: 1775 Budapest, Pf. 122
Művészeti titkárság:
1087 Budapest, Kerepesi út 29/b. IV. ép.
Tel.: 322-1488 • Fax: 413-6365
E-mail: nfo@bdz.hu • www.bdz.hu

Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara

1061 Budapest, Andrásy út 22.
Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
www.bpo.hu

Concerto Akadémia Nonprofit Kft.

Székhely: 1094 Budapest, Páva u. 10-12
Levelezési cím: 1450 Budapest, Pf. 75
Központi telefonszám:
(+36-1) 215-5770 • Fax: (+36-1) 215-5462
E-mail: info@concertobudapest.hu
www.concertobudapest.hu

Duna Szimfonikus Zenekar Magyar Élőzene Nonprofit Kft.

Levélcím: 1033 Budapest, Vörösvári út 101.
Próbaterem: 1105 Budapest, Halom u. 42.
Tel.: +36 70 652-5591
E-mail: dunaszimfonikusok@gmail.com
www.dunaszimfonikusok.hu

Kodály Filharmonia Debrecen

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
E-mail: info@kodalyfilharmonia.hu
www.kodalyfilharmonia.hu

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekar és Kottatár Nonprofit Kft.

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Tel.: 411-6600 • Fax: 411-6699
E-mail: info@filharmonikusok.hu
foigazgato@filharmonikusok.hu
www.filharmonikusok.hu

Magyar Rádió Művészeti Együttese Szimfonikus Zenekar- Énekar- Gyermekekórus

Székhely: 1037 Budapest, Kunigunda útja 64.
Levelezési cím: 1088 Budapest, Bródy Sándor u. 5-7.
E-mail: info@radiomusic.hu
www.radiomusic.hu

MÁV Szimfonikus Zenekar

1097 Budapest, Péceli utca 2.
Tel.: +36 20 487-1021
E-mail: office@mavzenekar.hu
www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.

3525 Miskolc, Fábíán u. 6/a.
Tel.: (46) 323-488
E-mail: info@mso.hu • www.mso.hu

Óbudai Danubia Zenekar

1033 Budapest, Laktanya u. 35.
(I. em., 2-es kapucsengő).
Tel.: (+36-1) 373-0228 • (+36-1) 269-1178
E-mail: info@odz.hum • utazenehez.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs

7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
Tel.: (72) 500-320 • Fax: (72) 500-330
E-mail: info@pfz.hu • www.pfz.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808
E-mail: info@sso.hu • www.sso.hu/hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
Korzó Zeneház
Tel.: (62) 426-102
E-mail: orch@symp-h-szeged.hu
www.symp-h-szeged.hu

Szent István Filharmonikusok Non-profit Kft.

1145 Budapest, Columbus u. 11.
Tel.: (36 1) 467-0786
E-mail: rendezveny@zugloifilharmonia.hu
www.sztif.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

5000 Szolnok, Hild tér
Tel.: +36 20 926-0424
E-mail: szolnokiszimfonikusok@gmail.com
www.szolnokiszimfonikusok.hu

REGIONÁLIS/ FÉLHIVATÁSOS SZIMFONIKUS ZENEKAROK

Békés Megyei Szimfonikus Zenekar

Levélcím: Békés Megyei Szimfonikus Zenekar Közhasznú Kulturális Egyesület
Békéscsaba 5600 Andrásy út 3.
Tel.: +36 20 4322-948
E-mail: uhrinviktor@freemail.hu
www.bekesszimf.hu

Dunakeszi Szimfonikus Zenekar Egyesület Magyarország

(korábbi Váci Szimfonikus Zenekar)
2120 Dunakeszi, Állomás sétány 17.
E-mail: dkszimfonikus@gmail.com
www.dszz.hu

Egri Szimfonikus Zenekar Kulturális Egyesület

Eger 3300 Knézych K. u. 8.
Tel.: +36 20 964-1518
Művészeti vezető: Szabó Sipos Máté
egriszimfonikusok.hu

Gödöllői Szimfonikus Zenekar

Levélcím: Gödöllő 2100 Ady Endre sétány 1.
E-mail: titkarsag@gso.hu
Művészeti vezető: Rácz Márton
www.gso.hu

Kecskeméti Szimfonikus Zenekar Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ

6000 Kecskemét, Deák tér 1.
Tel.: +36 20 3230-001
E-mail: kszztitkar@gmail.com
jacintfoldi@gmail.com
hirosagora.hu

Soproni Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekar Pro Kultúra Sopron Nonprofit Kft.

9400 Sopron, Liszt Ferenc utca 1.
www.prokultura.hu

Szabolcsi Szimfonikus Zenekar Közhasznú Egyesülete

Székhely: 4400 Nyíregyháza, Szent István u. 12.
Tel.: +36 30 9656-453
E-mail: szabolcsiszimf@gmail.com

Tatabánya Város Szimfonikus Zenekara

Levélcím: Tatabánya Art Művészeti Egyesület
Tatabánya Fő tér 34.
Tel.: +36 30 692-6489
E-mail: gezaroman@t-online.hu

A magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös lapja, a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásával.

A szerkesztőség levelezési címe: **Zenekar Művészeti Bt.**

1222 Budapest, Fenyőtoboz utca 6. | e-mail: info@zenekarujzag.hu | www.zene-kar.hu

Felelős kiadó és szerkesztő: **Popa Péter**

Tervezőszerkesztő: Komenda Krisztina

Nyomás: EPC nyomda ISSN: 1218-2702

Az interjúkban és a kritikákban elhangzott véleményekkel és kijelentésekkel szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul. Észrevételeknek, helyesbítéseknek készséggel helyt adunk.

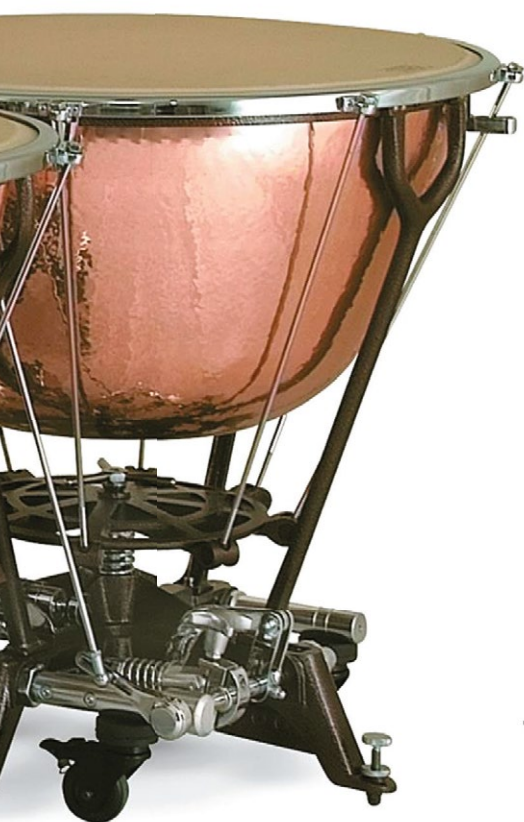

FON
TRADE MUSIC

Egy valódi hangszerbolt

Kiemelkedően széles
választékkal várjuk
vásárlóinkat 2024-ben is!

www.fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14.

Telefon: +36 1 210-2790, +36 30 488-6622

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9⁰⁰ - 17³⁰

Adams Alexander Alphasax A&S **Bach** Bags Berg Larsen BG Blackburn **Buffet Crampon** B&S Cannonball Cherub Conn-Selmer Courtois **D'Addario** Denis Wick Dotzauer E. Schmid Edwards Francois Louis Gard Gator Getzen Hammig Hohner Holton Hoyer Jody Jazz Jupiter Keilwerth King König & Meyer **Kromat** Leblanc Lorée Ludwig Majestic **Manhasset** Marca Marigaux Melton **Muramatsu** Musser Neotech P. Mauriat **Paiste** Pearl Powell Rigotti **Sankyo** Schagerl Schneider Schreiber Seiko **Selmer Silverstein** Steuer Straubinger Studio 49 Theo Wanne Trevor J. James **Vandoren Wilde + Spieth** Wittner **Yamaha** Yanagisawa Zoom